

ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

УДК 336

Фурман В.М.

д.е.н., професор кафедри фінансів та кредиту
ДВНЗ «Міжгалузева академія управління»

УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ ВРЯТУЄ БАНК РОЗВИТКУ

Furman V.M.

Doctor of science, professor

АНОТАЦІЯ. Обґрунтовано доцільність створення в Україні державного банку розвитку, досліджено сучасний стан роботи таких банків в інших країнах. Запропоновано шляхи формування капіталу банку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: банк розвитку, капітал, інвестиції, модернізація, довгострокове кредитування

АНОТАЦИЯ: Обоснована целесообразность создания в Украине государственного банка развития, исследовано современное состояние работы таких банков в других странах. Предложены пути формирования капитала банка.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: банк развития, капитал, инвестиции, модернизация, долгосрочное кредитование

ANNOTATION. The expediency of a state bank creating in Ukraine is considered in the article, the current state of these banks in other countries is also studied here. The ways of capital formation are offered in the article.

KEYWORDS: Development Bank, capital investment, modernization, long-term loans

В умовах значного падіння виробництва, на переважній більшості вітчизняних підприємств та їх технологічній відсталості, хронічного недофінансування, відсутності інвестицій у нові технології та пріоритетів економічного розвитку держави, досить актуальним є для України створення державного банку розвитку (ДБР). Головна ціль Банку розвитку України – підтримка відродження економіки, визначення національних економічних пріоритетів, направлення державних інвестиційних коштів у ключові галузі, забезпечення економічного ривка держави із третіх країн у перші.

Питання створення такого банку в Україні неодноразово обговорювалося на різних рівнях як державних чиновників, так і науковців. Так, наприклад, ще в минулому році бул розроблено за-

конопроект «Про державний банк розвитку України» та внесено 17.10.2013 р.¹ до Верховної ради України народним депутатом України В.П. Омельченком. Є позитивний висновок головного експертного управління Верховної ради України щодо даного закону. Екс-Міністр економічного розвитку і торгівлі України Ігор Прасолов також неодноразово відзивався про доцільність створення такого банку в державі². Є багато інших практиків і науковців (Пишний А., Жолудь О., Куц К.), які в своїх наукових працях аналізували дане питання.

Відверто треба сказати, що сьогодні немає єдиної точки зору як серед науковців, так і чиновників про доцільність створення такого державного банку в державі. Спробуємо проаналізувати дане питання та обґрунтувати його доцільність реалізації.

Як свідчить зарубіжний досвід, у наш час створені та діють державні банки розвитку у більш ніж 30 країнах світу, в тому числі в Німеччині, США, Японії, Китаї, Південній Кореї, Іспанії, Бразилії тощо. Відмітимо, що створення банку розвитку не суперечить принципам ринкової економіки. Так, Європейська Комісія, яка виступає за поступове зниження ролі держави в економіці, визнає доцільним існування такого роду банків, як інструменту державної економічної політики в умовах ринкових відносин.

Слід відмітити, що банки розвитку не є конкурентами комерційних банків. Це банк першого рівня. Він не залучає депозити фізичних чи юридичних осіб. Його капітал формується виключного бюджетними коштами або коштами із міжнародних фінансових ринків чи міжнародних фінансових організацій.

Банк розвитку в своїй діяльності виходить із загальнодержавних інтересів і задач соціально-економічного розвитку країни. Отримання прибутку не є ціллю його діяльності.

Основний напрямок при кредитуванні Банком Розвитку має робитися на об'єкти по розвитку базових і нових галузей економіки, фінансуванні великих інфраструктурних проектів. Своїми діями Банк Розвитку торує шлях комерційним банкам по інвестуванню ними пріоритетних галузей економіки.

Цікавим є досвід створення такого банку в Китаї. Державний банк розвитку Китаю функціонує з 1994 року. Статутний фонд складає 300 млрд дол., активи – більше 600 млрд дол.³ ДБР Китаю

¹ Див.: Інформаційно правову систему ЛІГА: ЗАКОН. (<http://lz.ligazakon.ua/>).

² Державний банк розвитку. Журнал «Народний депутат». 2013-92. Див. на <http://nardepjournal.com/article/2013/92/DERJAVNIY-BANK-ROZVITKU>

³ Савинский С.П., Смахтин Д.Л. Банки Развития Китая // Деньги и Кредит. – №5. – 2011. – С. 63–72.

кредитує під низькі відсотки ключові галузі економіки. Банк також повен направляти кошти на технічне оновлення великих державних підприємств. Вибір об'єктів інвестування визначає Комітет розвитку і реформ Державної ради КНР, а банк повинен забезпечити повернення основної суми кредитів. Прибуток для даного банку не є основним, тим не менше, прибуток його лише протягом 2012–2013 років складає щорічно більше 3 млрд дол.

Наведемо ще приклад Кореї. Корейський банк розвитку був створений в 1954 р відповідно до спеціального закону про Корейському банку розвитку з метою сприяння модернізації та індустріалізації національної економіки. З моменту створення банк є основним фінансовим інститутом розвитку Республіки Корея. За час свого існування КБР вніс значний внесок у технологічну модернізацію і диверсифікацію південнокорейської економіки. За відносно короткий історичний період часу банк сприяв перетворенню Республіки Корея в динамічно розвивається нову індустріальну країну. Активи банку сьогодні сягають більше 150 млрд дол., а капітал більше 20 млрд дол.⁴

У Німеччині державним банком розвитку є KfW Bankengruppe, який надає фінансові інструменти, спрямовані на підтримку малого та середнього підприємництва, охорону навколишнього середовища, ефективне використання енергії та природних ресурсів, а також експортне і проектне фінансування. KfW належить Федеральному уряду Німеччини – 80 % і німецьким Федеральним землям – 20 %, має стабільну основу для діяльності і є одним з найбільших банків Німеччини. Активи більше – 400 млрд євро⁵.

Більшість своїх ресурсів KfW залучає на ринку капіталів і має найвищий рейтинг AAA. Уряд Німеччини виступає гарантом по всіх зобов'язаннях банку, включаючи кредити, боргові папери, фіксовані форвардні угоди або опціони, а також інші позики третім сторонам. KfW – один зі світових лідерів мікрофінансування, розвитку економічної та соціальної інфраструктури країн-партнерів і виконує свою місію за завданням уряду ФРН.

Аналіз функціонування державних банків розвитку у різних провідних країнах світу, їх роль у розвитку економіки засвідчує доцільність їх створення в Україні. Це питання неодноразово обговорювалось на високих рівнях в Україні та міжнародному рівні.

---

⁴ Ким С. Банковская система Южной Кореи: состояние и тенденции развития // Деньги и Кредит. – №12. – 2012. – С. 25–33.

⁵ Див.: <http://www.kiew.diplo.de/contentblob/2963314/Daten/950431/KfW.pdf>

У цілому позиція головного фінансового інвестора нашої держави, Міжнародного валютного фонду, є нейтральною. За нашою інформацією, Світовий банк проти. Головний його аргумент – корупція та можливість розкрадання коштів, відсутність коштів у держави для фінансування капіталу банку.

Оскільки ми рухаємося у Європу й у вищого керівництва держави є велике бажання побороти корупцію, то перші аргументи щодо корупції та неефективного використання коштів можна вирішити шляхом формування кредитного комітету банку, наприклад, більшістю із представників міжнародних організацій. Нехай очолоє цей комітет людина із Світового банку. Тому однозначно такий банк потрібно створювати. Функціонувати він має на підставі окремого закону. Що стосується питання капіталу (а він повинен складати не менше 1 млрд євро на першому етапі), то його держава може наповнити шляхом емісії ОВДП та їх внесення до статутного фонду банку з подальшим викупом останніх НБУ.

Таким чином, банк розвитку України отримає більше 20 млрд грн для інвестування пріоритетних галузей економіки держави. У наступних роках статутний фонд банку потрібно буде збільшувати, щоб його величина складала не менше 5 млрд євро.

У деяких колег може бути заперечення, що таким чином ми запускаємо друкований станок, що це негативно буде впливати на валютний курс, інфляцію. На ці аргументи хотів б відповісти, що на початок листопада 2014 року загальна сума ОВДП складає близько 400 млрд грн. У порівнянні із початком року зростання склало близько 140 млрд грн, з них НБУ викуплено на 126,5 млрд грн. Тому ми нічого надзвичайного не пропонуємо. НБУ давно працює в цьому напрямку. Крім того, ці кошти підуть в економіку, у розвиток держави, а не на проїдання. І це не вплине негативно на валютний курс чи інфляцію.

Враховуючи викладене, створювати Державний банк розвитку України потрібно якнайшвидше. Це дасть можливість:

1) реалізувати заходи державної економічної політики, активізувати інвестиційні процеси в державі, поширювати культуру довгострокового фінансування. Державний банк розвитку буде своїми діями визначати пріоритетні галузі, їх кредитувати та залучати комерційні банки до таких операцій, задаватиме тон державному приватному партнерству;

2) стабілізувати банківську систему, валютний ринок, сприяти поверненню вкладів населення та інвесторів до банків, а це десятки мільярдів доларів США;

3) зменшенню відсоткових ставок кредитування. На першому етапі, банк розвитку має кредитувати пріоритетні галузі до 10 % у рік, а далі однозначно менше (не більше 5 % річних). Для порівняння, Промбудбанк Радянського Союзу довгостроково кредитував промисловість під відсоткові ставки 0,5–1 % річних. Банки розвитку провідних країн світу так і кредитують національні економіки;

4) залучати значні інвестиції в економіку від міжнародних фінансових організацій. І якщо прямі іноземні інвестиції нашої держави мають складати згідно стратегії до 2020 року 40 млрд дол., то банк розвитку в цьому може відігравати провідну роль тощо.

УДК 336.71:336.722.8

Бернацька О.О.,
аспірантка кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ ЗАЛУЧЕНИХ КОШТІВ У ФОРМУВАННІ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ

Bernatska O.,
postgraduate student of banking department
SHEE «KNEU named after Vadym Hetman»

THE ROLE OF FUNDS RAISED IN FORMATION OF BANK'S RESOURCES

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто фактори та проблеми формування ресурсної бази банків за рахунок залучених коштів, висвітлено основні напрямки роботи банків щодо вдосконалення процесу залучення коштів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ресурси банку, ресурсна база, залучені кошти, формування, управління залученими ресурсами.

ANNOTATION. In this article the author describes the factors and problems of bank's resources formation by funds raised, highlights the main activities of banks to improve the process of raising funds.

KEYWORDS: bank resources, resource base, raised funds, formation, raised funds management.

Постановка проблеми. Банківська система є важливим елементом економіки будь-якої країни, оскільки, мобілізуючи тимчасово вільні кошти, перетворює їх на капітал, що працює і генерує доходи.